

Van een uiteengaan van de wetenschap, die Christus in het centrum stelt enerzijds en eene, die denkt vanuit het Scheppingsgegeven, anderzijds, kan dan ook geen sprake zijn. Immers in Christus is slechts de reconstructie van het eens gegevene; en wanneer we denken vanuit het werk van Christus denken we meer subjectief en benaderen we de vragen, waar het omgaat, tenslotte weer zooals ze zijn in relatie tot het Middelaarswerk van Christus. Maar het einddoel onzer kennis is: Gods Idëen te kennen, Zijn gedachten na te speuren. En voor de beschouwing van het Christelijk theïsme is Christus noodig, ook als hersteller van de liefdeband, die er krachtens Scheppingsorde is tusschen subject en object, tusschen stof en geest, tusschen realiteit en idee. En zoo rust Christelijke wetenschap wel in het werk van Christus, maar strekt zij zich uit tot het werk van den Eeuwige, om de Idëen Gods te grijpen; en zoo heeft ze dus haar bestaansmogelijkheid te danken aan de scheppingsordinantiën Gods.

Dit theïsme erkent alzoo een zeker dualisme; niet in dien zin, alsof twee gelijke termen tegenover elkaar zouden staan; alsof stof en geest, realiteit en idee, causa en telos twee gelijkwaardige grootheden zouden zijn; maar wel zóó, dat het reëel bestaan van wereld en stof, causa en energie wordt aanvaard op zulk een wijze, dat dit alles er is om de Idee Gods in welke de dingen rusten, en welke in de dingen Zelve is, tot volle realiteit te brengen. Voor de hereeniging door de worsteling der tegenstrijdigheden in de eeuwen heen, is Christus ook in heiligen zin de causa en de werkmeester, maar dat alles *opdat* dit realiteit worde: God alles in allen; 't welk, naar het woord van een diepzinnig denker, „een monisme in wording” is.¹⁾

Experimenteele en principieele methode, sluiten elkander alzoo allerm minst uit. De berekening moet ons dienen om de constructie te kunnen voltooien. Maar zóó wordt ook de pedagogiek geen constructie zonder meer. Er is plaats voor inductie zoowel als voor deductie, voor rekenen en voor construeeren, voor experiment en voor idee, voor physis en voor metaphysica, voor psyche en voor logos. Maar dit alles is organisch één in Hem, die door Zijn Woord alle dingen maakte, door Zijn Geest in alle dingen een getuigenis geeft, en Die alle dingen tot Zich doet keeren.

Bij deze opvatting is de tegenstelling „berekening-constructie” overwonnen. De oplossing voor het probleem, waarvoor 't autonome denken steeds weer staat, is noch vrucht van rekenen omtrent het in den tijd gegevene, noch resultaat van een ideologische constructie. Zij is gegeven door revelatie. Revelatie, die niet als de berekening allereerst eerbied vraagt voor menschenlijke, schoon nauwkeurige, methodes, noch als de constructie in de eerste plaats zich aansluit bij de epigonen der wijsbegeerte, maar die ter eerster instantie geloof vraagt. Maar het

¹⁾ A. Stekete, Beschouwingen van een christen-denker, 27.